

Het gebruik van pesticiden is ongewenst. Deze middelen kunnen terecht komen in ons water en veroorzaken mogelijk schade aan het milieu en gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen in onze samenleving. Enkele tuincentra verkopen deze middelen niet meer. De Nederlandse overheid streeft naar het afbouwen van het middelengebruik door particulieren. Telkens opnieuw pesticiden gebruiken, heeft een averechts effect, je doodt immers niet alleen die plaag die je weg wil, maar ook de natuurlijke vijanden.

De buxusmot zorgt bij veel tuineigenaren voor frustraties. Soms is het moeilijk te aanvaarden dat je tuin onderhevig is aan de wetten van de natuur. Toch kan je veel frustraties voorkomen door de natuur te leren begrijpen, zodat je met de natuur kunt meewerken, in de plaats van tegenwerken. In deze kaart vind je tips om problemen in de tuin te voorkomen.

Het nut van buxus

Buxus sempervirens groeit van nature op kalkrijke bodems langs beschaduwde bosranden. Ongesnoeid wordt de plant een middelhoge, bloeiende, bessendragende boom of heester met losse structuur waarin vogels kunnen nestelen. In veel tuinen wordt de wintergroene buxus gesnoeid in allerlei vormen. Door die snoei komt de buxus niet in bloei, vormt hij geen bessen en wordt de structuur zo dicht dat vogels er geen nesten in kunnen bouwen.

Het nut van de buxusmot

De buxusmot is een fraaie nachtvlinder uit Oost-Azië. De rupsen voeden zich met verschillende soorten buxus. In haar oorsprongsgebied is de mot niet problematisch, omdat buxus er op natuurlijke wijze tussen andere planten groeit, en omdat natuurlijke vijanden er actief op jagen. In onze tuinen staat buxus onbeschut ten toon en is de rups nog onvoldoende bekend bij natuurlijke vijanden. Sommige vogels (mezen en kauwen) hebben de nieuwe voedselbron al ontdekt, maar kunnen de overmaat niet aan, of geraken gewoonweg niet diep genoeg in de dichte struikjes.

Het nut van bestrijden

Bestrijden kan zinvol zijn als een uitheemse soort een bedreiging vormt voor inheemse soorten. De buxusmotrups voedt zich echter uitsluitend met buxus, die van oorsprong niet inheems is in Nederland. Naast de buxusmot leven amper 3 andere insectensoorten van buxus. De mot vormt dus geen bedreiging voor de inheemse flora en fauna. Meer nog, deze rups vormt een nieuwe voedselbron voor vogels en andere insecteneters. Door de rups intensief te bestrijden, neem je deze voedselbron weg en geef je predatoren minder kans om aan de nieuwe voedselbron te wennen. Slimmer dan de buxusmot intensief te bestrijden, is de natuur te begeleiden naar een nieuw evenwicht. Maak je tuin en buurt aantrekkelijk en veilig voor vogels, vleermuizen en rovende insecten. Hang vogelhuisjes voor mezen.

De aantasting onder controle

Je kan je buxus én insecteneters helpen door aantasting gecontroleerd in te perken: je haalt genoeg rupsen weg om een afsterven van je buxus te voorkomen, maar laat er voldoende zitten zodat insecteneters zich de komende jaren aan de nieuwe prooi kunnen wennen.

Mechanisch:

Van april tot september controleer je wekelijks de buxus. Haal een deel van de rupsen weg met de hand. Doe de rupsen in een afgesloten potje, vries ze in zodat ze pijnloos sterven. Daarna kunnen ze op de composthoop. Voor een grotere haag kun je flink schudden aan de struik of een stevige waterstraal gebruiken (niet bij zonnig weer of bij waterschaarste) om rupsen uit de struik te spuiten. Vogels kunnen ze dan opruimen.

Biologisch:

Bij een plotse en stevige aantasting, kan een behandeling met biologisch product een noodoplossing bieden.

- Beschikbaar voor de particulier: Parasitaire aaltjes (*Steinernema carpocapsae*). Kost per behandelingscyclus: ± 20 € voor 10 m² over 5 behandelingen.
- Beschikbaar via een professionele tuinaannemer: bacteriepreparaat (*Bacillus thuringiensis*). Kost per behandelingscyclus: ± 1 € voor behandeling van 10 m² over 2 behandelingen + vergoeding tuinaannemer. Je kunt dit niet zelf doen, het middel is niet beschikbaar voor particulieren.

Alternatieven voor buxus

Heb je teveel buxus voor deze maatregelen, vervang ze dan door planten die minder zorg vragen. Je tuin wordt interessanter en weerbaarder als je verschillende planten kiest voor de verschillende functies:

- een haag van eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), sporkehout (*Rhamnus frangula*) en Spaanse aak (*Acer campestre*) of een lossere gemengde bessenhaag
- bloeiende compacte halfheesters zoals lavendel (*Lavandula angustifolia*), rozemarijn (*Rosmarinus officinalis*), bergbonenkruid (*Satureja montana*)
- groenblijvende, snoeiverdragende buxus-achtigen zoals struikkamperfoelie (*Lonicera nitida*), kleinbladige liguster (*Ligustrum vulgare* 'Atrovirens'), of de eetbare bessendragende bergthee (*Gaultheria shallon*). Op de foto hieronder zie je een ligusterhaag.

Voor-en nadelen van deze opties

Mechanische controle:

- regelmatige tijdbesteding
- + geen kosten
milieuvriendelijk
selectief
steunt ontwikkeling van natuurlijke vijanden
leerzaam

Biologische bestrijding:

- kostprijs van product
kostprijs aannemer
herhaling nodig
niet volledig selectief
doodt ook natuurlijke vijanden
- + efficiënte noodoplossing
relatief milieuvriendelijk

Vervangen door alternatief:

- rooi- en plantwerk
aankoop nieuwe planten
tijdsduur groei van planten
- + gezonde planten
minder beheer
functie-uitbreiding door bloei en bessen
meerwaarde voor inheemse dieren
meer biodiversiteit

Meer informatie

www.onkruidvergaat.nl
www.velt.be/ecologisch-leven-je-tuin
www.velt.nu/buxusmot
www.velt.nu/plantenzoeker
www.vlinderstichting.nl/buxusmot
www.biogroei.be/steinernema-carpocapsae

Colofon

Met de kaarten ontwikkeld in het toolboxproject wil het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met een eenduidige boodschap zowel professionele gebruikers buiten de land- en tuinbouw als particulieren ondersteunen bij het chemievrij groenbeheer en het verminderen van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu. Er zijn kaarten beschikbaar met maatregelen voor de verschillende situaties.

December 2018. www.onkruidvergaat.nl